

**Bryssel den 20 juni 2025
(OR. en)**

10610/25

**SOC 446
EMPL 305
AG 90
COH 113
SAN 374
GENDER 132**

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat

till: Delegationerna

Föreg. dok. nr: 9321/25

Ärende: Rådets slutsatser om stöd till äldre personer så att de kan nå sin fulla potential på arbetsmarknaden och i samhället

För delegationerna bifogas rådets slutsatser i det ovannämnda ärendet, som godkändes av rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) vid mötet den 19 juni 2025.

STÖD TILL ÄLDRE PERSONER¹ SÅ ATT DE KAN NÅ SIN FULLA POTENTIAL PÅ
ARBETSMARKNADEN OCH I SAMHÄLLET

RÅDETS SLUTSATSER

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

ERINRAR OM FÖLJANDE:

1. Enligt artikel 3.3 i fördraget om Europeiska unionen (*EU-fördraget*) ska unionen bland annat verka för full sysselsättning och sociala framsteg för att bekämpa social utestängning och diskriminering samt främja bland annat social rättvisa och socialt skydd, jämställdhet mellan kvinnor och män, solidaritet mellan generationerna samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. I artikel 145 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*) understryks unionens åtagande att utveckla en samordnad sysselsättningsstrategi i syfte att uppnå de mål som fastställs i artikel 3 i EU-fördraget, inbegripet full sysselsättning och sociala framsteg.
2. Enligt artikel 159 i EUF-fördraget ska kommissionen årligen utarbeta en rapport till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om förverkligandet av de mål som anges i artikel 151 i EUF-fördraget och som inbegriper bland annat främjande av sysselsättningen, förbättring av levnads- och arbetsvillkoren, åstadkommande av ett fullgott socialt skydd och utveckling av de mänskliga resurserna för att möjliggöra en varaktigt hög sysselsättning samt bekämpning av social utslagning.

¹ I dessa slutsatser avses med *äldre personer* de som är 55 år eller äldre.

I artikel 8 i EUF-fördraget föreskrivs dessutom att unionen i all sin verksamhet ska syfta till att undanröja bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och att främja jämställdhet mellan dem, medan det i artikel 10 i EUF-fördraget anges att unionen vid utformningen och genomförandet av sin politik och verksamhet ska söka bekämpa all diskriminering på grund av bland annat ålder och funktionshinder.

3. I artikel 174 i EUF-fördraget föreskrivs att unionen, i sin ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningspolitik, som bland annat syftar till att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna, ska ta särskild hänsyn till landsbygdsområden, områden som påverkas av strukturomvandlingar och regioner med allvarliga och permanenta, naturbetingade eller demografiska nackdelar.
4. I Europeiska rådets strategiska agenda 2024–2029 är man fast besluten att på ett heltäckande sätt ta itu med demografiska utmaningar och deras inverkan på konkurrenskraften, humankapitalet och jämlikheten, säkerställa att Europas ekonomiska modell och välfärdssystem stöder ett blomstrande samhälle där människor lever längre och friskare liv samt investera i människors kompetens och utbildning under hela livet och uppmuntra rättvis rörlighet för talanger inom och utanför Europeiska unionen.
5. I den europeiska pelaren för sociala rättigheter med dess principer samt i kommissionens handlingsplan betonas vikten av att öka deltagandet på arbetsmarknaden för alla, även äldre personer, säkerställa lika möjligheter, främja livslångt lärande, arbetets kvalitet och balansen mellan arbete och privatliv samt förbättra social inkludering, samtidigt som fattigdom förebyggs och arbetstagare och egenföretagare ges tillräckliga pensionsförmåner som står i proportion till tidigare avgiftsinbetalningar, i syfte att bygga vidare på uppnåendet av EU:s överordnade och nationella mål för 2030 i fråga om sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning.
6. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som EU och medlemsstaterna är parter i. Eftersom sannolikheten för funktionsnedsättning ökar med åldern är det mycket viktigt att undanröja hinder för socialt och ekonomiskt deltagande för alla personer med funktionell begränsning, bland annat genom att säkerställa tillgänglighet och skälig anpassning, för att minska utanförskap, fattigdom och skillnader i sysselsättning mellan äldre personer och befolkningen i allmänhet.

7. I rådets direktiv 2008/78/EG fastställs en allmän ram för bekämpning av diskriminering i arbetslivet på grund av ålder, religion eller övertygelse, funktionshinder eller sexuell läggning, så att principen om likabehandling ska kunna genomföras i medlemsstaterna. Dessutom understryks behovet av att fästa särskild vikt vid stöd till äldre arbetstagare så att de i högre grad ska kunna delta på arbetsmarknaden.
8. I rådets direktiv (EU) 2024/1499 fastställs standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling i fråga om anställning och yrke oavsett personers ålder, religion eller övertygelse, funktionshinder eller sexuella läggning.
9. I rådets beslut från 2024² om riktlinjer för sysselsättningspolitiken, särskilt i riktlinjerna 6 och 8, uppmanas medlemsstaterna att sträva efter att öka arbetskraftsutbudet och förbättra tillgången till arbetsmarknaden samt ge möjlighet till livslångt förvärvande av färdigheter och kompetens, bland annat genom att främja inkludering och utveckling av humankapital, verka för att människor förvärvar färdigheter och kompetens livet ut samt främja lika möjligheter för alla, bland annat genom att stödja pensionsreformer genom politik som främjar ett aktivt och hälsosamt åldrande och förlänger arbetslivet.
10. I Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttranden, *Äldre i sysselsättning – systemrelaterade faktorer vid valet att arbeta längre*³, *Demografins inverkan på det sociala Europa*⁴, *En europeisk strategi för äldre*⁵ och *Stärkt solidaritet mellan generationerna i EU – i riktning mot en övergripande EU-strategi*⁶, betonas behovet av samordnade åtgärder inom olika områden av den offentliga politiken för att främja sysselsättningen för äldre personer, och vikten av en social dialog på detta område.

² Rådets beslut (EU) 2024/3134 av den 2 december 2024 om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik.
³ EESK:s yttrande: *Äldre i sysselsättning – systemrelaterade faktorer vid valet att arbeta längre* (SOC/817-EESC-2024), 26 februari 2025.
⁴ EESK:s yttrande: *Demografins inverkan på det sociala Europa*, SOC 796, 18 **september** 2024.
⁵ EESK:s yttrande: *En europeisk strategi för äldre* (2023/C 349/06), 12 juli 2023.
⁶ EESK:s yttrande: [*Stärkt solidaritet mellan generationerna i EU – i riktning mot en övergripande EU-strategi*](#) (EUT C, C/2024/6869), 28 november 2024.

11. I Europeiska kommissionens meddelande *En jämlikhetsunion: EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030*⁷ framhålls att särskild hänsyn måste tas till äldre personer med funktionsnedsättning för att se till att de kan delta till fullo i samhället och på arbetsmarknaden.
12. I Europeiska kommissionens meddelande *Befolkningsutvecklingen i Europa: en verktygslåda med åtgärder*⁸ samt i dess meddelande om en europeisk strategi för vård och omsorg anges det att politik för aktivt åldrande samt anständiga och anpassade arbetsvillkor tillsammans med tidigt ingripande, hälsofrämjande åtgärder och förebyggande av sjukdomar kan ge äldre generationer möjlighet att förlänga sitt arbetsliv på frivillig basis och ytterligare stödja ett längre, oberoende, hälsosamt och aktivt liv, vilket innebär att vårdbehovet skjuts fram⁹. Ett längre arbetsliv kan dessutom göra det möjligt för människor att uppdatera sina färdigheter på jobbet och förbli aktiva, vilket hjälper arbetsgivarna att behålla personal, samtidigt som kunskapsöverföring i generationsöverskridande arbetskraft främjas¹⁰.
13. I Europeiska kommissionens meddelande *Arbetskrafts- och kompetensbrist i EU: en handlingsplan*¹¹ betonas behovet av att ge äldre personer möjlighet att förbli aktiva som ett sätt att bidra till att åtgärda arbetskrafts- och kompetensbristen.
14. I rådets slutsatser om arbetskrafts- och kompetensbrist i EU betonas vikten av flexibla arbetsformer, inkluderande sysselsättningsmöjligheter, goda arbetsvillkor, utbildning och kompetensutveckling för att behålla arbetstagare och locka fler människor till arbetsmarknaden på ett hållbart sätt samt av att säkerställa bättre balans mellan omsorgsansvar och lönearbete, särskilt genom att säkerställa tillgång till omsorg av hög kvalitet, såsom barnomsorg och vård och omsorg för äldre, i syfte att främja jämställdheten och ta itu med den ojämlika fördelningen av obetalt omsorgsarbete och hushållsarbete mellan kvinnor och män.

⁷ Europeiska kommissionen, GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering, 2021, <https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/3e1e2228-7c97-11eb-9ac9-01aa75ed71a1/language-sv>

⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *Befolkningsutvecklingen i Europa: en verktygslåda med åtgärder*, COM(2023) 577 final, Bryssel 11.10.2023.

⁹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en europeisk strategi för vård och omsorg, COM(2022) 440 final, Bryssel, 7.9.2022.

¹⁰ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *Befolkningsutvecklingen i Europa: en verktygslåda med åtgärder*, COM(2023) 577 final, s. 13.

¹¹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *Arbetskrafts- och kompetensbrist i EU: en handlingsplan*, COM(2024) 131 final, Bryssel, 20.3.2024.

Vidare betonas att riktade åtgärder bör utvecklas för att stödja arbetstagare, och medlemsstaterna uppmanas att ytterligare undersöka och ta itu med äldre arbetstagares särskilda behov för att minska hindren för deras anställning och göra det möjligt för dem att stanna kvar på arbetsmarknaden längre och med god hälsa eller att återgå till arbete¹².

15. I Europeiska kommissionens grönbok om åldrande anges bland annat att ett blomstrande åldrande samhälle bygger på ett hälsosamt och aktivt åldrande, tillgång till hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg av hög kvalitet samt livslångt lärande¹³. I grönboken konstateras även att behörigheten för att hantera åldrandets effekter till stor del ligger hos medlemsstaterna, men att EU har goda förutsättningar att identifiera och analysera de främsta frågorna och tendenserna, underlätta utbytet av bästa praxis och på nationell, regional och lokal nivå stödja åtgärder beträffande åldrandet. EU kan hjälpa medlemsländerna och regionerna att utveckla egna, specialanpassade politiska åtgärder för åldrandet.
16. I 2024 års rapport om pensionernas tillräcklighet från Europeiska kommissionen och kommittén för socialt skydd noterar man att inkluderande och stabila arbetsmarknader är avgörande för att säkerställa tillräckliga pensioner i ett åldrande samhälle, och man efterlyser ytterligare insatser för att dels säkerställa rättvis pensionstrygghet för alla, bland annat politik för att mildra effekterna av omsorgsansvar, dels främja längre karriärer, bland annat genom positiva incitament och flexibla pensionssystem, samtidigt som pensionsklyftan mellan kvinnor och män minskas. I rapporten framgår också att tillräckliga pensioner och finanspolitisk hållbarhet är mål som är ouppslösligt sammankopplade, vilket innebär att det krävs integrerade insatser för att hantera utmaningen med en åldrande befolkning¹⁴.

¹² Rådets slutsatser om arbetskrafts- och kompetensbrist i EU: mobilisering av outnyttjad arbetskraftspotential i Europeiska unionen, som antogs av rådet /sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 2 december 2024.

¹³ *Grönbok om åldrande – Främja solidaritet och ansvar mellan generationerna*, Europeiska kommissionen, COM(2021) 50 final, Bryssel, 27.1.2021.

¹⁴ *2024 Pension Adequacy Report – Current and future income adequacy in old age in the EU* (inte översatt till svenska). Volym I, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/909323> s. 12. Rådets slutsatser av den 20 juni 2024 om pensionernas tillräcklighet (11398/24).

17. I dokumentet med slutsatser om jämlikhet i fråga om ålder och icke-diskriminering på grund av ålder¹⁵ från högnivågruppen för icke-diskriminering, jämlikhet och mångfald behandlas effekterna av diskriminering på grund av ålder samt ålderism. Relevanta rättsliga och politiska ramar beskrivs, och konkreta utmaningar och politiska åtgärder på europeisk och nationell nivå presenteras.
18. I EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2021–2027¹⁶ anges att när arbetstagarna blir äldre måste arbetsmiljön och arbetsuppgifterna anpassas till deras särskilda behov och riskerna minimeras.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD BEAKTAR FÖLJANDE:

19. En åldrande befolkning är en av de strukturella utmaningar för konkurrenskraft och tillväxt som medlemsstaterna står inför. År 2024 utgjorde, enligt uppgifter från Eurostat, personer som är 65 år eller äldre 21,6 % av EU:s befolkning, en andel som fram till 2060 förväntas öka till 30 %. Under samma period förväntas andelen personer i åldern 15–64 år sjunka från 63,8 % till 56,6 %¹⁷. Mellan 2022 och 2023 ökade befolkningens genomsnittsålder från 39 år till 44,5 år, och 2060 kommer den att ha nått 48,8 år¹⁸. Andelen av EU:s befolkning i arbetsför ålder minskar, medan andelen pensionärer ökar. Till följd av detta beräknas försörjningskvoten stadigt öka från 33,9 % 2024 till 59,7 % år 2100¹⁹. År 2022 utgjorde i EU-27 personer med funktionsnedsättning 18,7 % av befolkningen i åldern 16–64 år och 52,2 % av befolkningen i åldern 65 år eller äldre. Beslutsfattarna står därför inför nya utmaningar när det gäller levnads- och arbetsvillkor, socialt skydd och tillgång till tjänster inom vård och omsorg.

¹⁵ *Age equality and non-discrimination on the grounds of age* (inte översatt till svenska), dokument med slutsatser från högnivågruppen för icke-diskriminering, jämlikhet och mångfald, Europeiska kommissionen, 1 december 2024, [nätverk av experter på området icke-diskriminering – Europeiska kommissionen, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/network-experts-field-anti-discrimination_en](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/network-experts-field-anti-discrimination_en).

¹⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2021-2027 – Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen i ett föränderligt arbetsliv*, COM(2021) 323 final, Bryssel 28.6.2021.

¹⁷ Eurostat: demo_pjan, proj_23np (uppgifter hämtade den 17 februari 2025).

¹⁸ Eurostat: proj_23ndbi (uppgifter hämtade den 17 februari 2025).

¹⁹ *Population Structure and Ageing: Statistics Explained* (inte översatt till svenska), Eurostat, februari 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing.

För att främja äldre personers möjlighet att vara ekonomiskt aktiva krävs ett nytt tänkande på företags-, regions-, sektors- medlemsstats- och EU-nivå. Det finns ett behov av innovativa strategier för arbetsvillkor och karriärvägar som gör det möjligt för äldre att behålla sin fysiska och psykiska hälsa, samtidigt som de utvecklar sin kompetens, motivation och produktivitet under ett förlängt arbetsliv.²⁰ Innovativa strategier behövs även för anpassningsbara och tillgängliga arbetsplatser för äldre arbetstagare.

20. Det faktum att fler människor än någonsin tidigare lever längre och hälsosammare liv innebär att de kan förbli aktiva både ekonomiskt och socialt efter pensioneringen genom att delta i sociala aktiviteter. Denna nya verklighet förändrar vår uppfattning om åldrande och belyser äldre personers viktiga bidrag till samhället och ekonomin genom förlängd ekonomisk aktivitet, förlängt socialt deltagande och volontärarbete samt genom lärande och sammanhållning mellan generationerna²¹.
21. Pensionsklyftan mellan kvinnor och män leder till att äldre kvinnor har sämre ekonomisk trygghet än äldre män. Kvinnor tenderar att tjäna mindre än män, eftersom de oftare arbetar inom lågavlönade sektorer och yrken och anpassar sina arbetsmönster för att under hela livet axla omsorgsansvar, då de utför merparten av det obetalda omsorgsarbetet och hushållssysslorna. Kvinnor är därför mer benägna än män att ägna sig åt oregelbundet arbete eller till och med informell sysselsättning. Alla dessa faktorer, i kombination med långvariga avbrott i yrkeskarriären, lägre löner och kortare karriärer, minskar kvinnors pensionsavgifter och intjänade förmåner. Det finns dock situationer, såsom egenföretagande, som oftare utövas av män och som kan vara kopplade till sämre tillgång till pensioner än för arbetstagare i traditionella anställningsförhållanden²². Politik som syftar till att ta itu med de systemskäl som ligger till grund för lönegapet mellan kvinnor och män, ge större ekonomiska möjligheter under livet och förbättra tillgången till socialt skydd och tjänster inom vård och omsorg kan bidra till att ta itu med denna utmaning. Genom att frivilligt vara ekonomiskt aktiva längre kan äldre personer få ytterligare inkomster.

²⁰ Eiffe, F.F. m.fl. (2024), *Keeping older workers engaged: Policies, practices and mechanisms* (inte översatt till svenska), Eurofound's arbetsdokument WPEF24030, 2024, <https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/2024-02/wpef24030.pdf>.

²¹ *Grönbok om åldrande – Främja solidaritet och ansvar mellan generationerna*, Europeiska kommissionen, COM(2021) 50 final, Bryssel, 27.1.2021.

²² Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering och kommittén för socialt skydd, *The 2024 pension adequacy report – Current and future income adequacy in old age in the EU* (inte översatt till svenska). Volym II, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2024, s. 240, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/550848>.

22. Den s.k. sandwichgenerationen²³, det vill säga personer som har samtidigt omsorgsansvar för barn och äldre familjemedlemmar, kan utsättas för fysisk och psykisk stress som kan leda till att den ekonomiska och sociala potentialen inte uppfylls och att kvaliteten på den omsorg de ger försämras. Tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet, betald föräldraledighet samt tjänster av god kvalitet inom långvarig vård och omsorg är avgörande för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män, ekonomisk aktivitet och balans mellan arbete och privatliv. Eftersom ett aktivt och hälsosamt åldrande minskar äldre personers behov av vård och omsorg har främjandet av ett sådant åldrande en positiv synergieffekt på det fysiska och psykiska välbefinnandet för både äldre personer och s.k. sandwichgenerationer.
23. Huruvida åtgärder för äldre arbetstagares frivilliga förlängning av sin ekonomiska aktivitet är framgångsrika bygger på deras hälsotillstånd, som hänger samman med livsstil och socioekonomiska förhållanden samt arbetskvalitet och arbetsmiljö, i synnerhet med hur fysiskt och psykiskt ansträngande olika arbeten är. För att optimera äldre personers hälsotillstånd krävs en varaktig och omfattande förebyggande och kurativ vård som är anpassad till både kvinnors och mäns specifika behov och hälsoproblem, i kombination med lämpliga stödjande åtgärder och arbetsmiljöåtgärder.
24. Den ökande andelen äldre personer i befolkningen i den snabbt föränderliga digitala världen kräver nya sysselsättnings- och socialpolitiska strategier. Förändringar i familjestruktur och utvecklingen av digitala medier, inbegripet sociala medier och nya sätt att kommunicera på distans samt distansarbete, kan bidra till en växande känsla av isolering och ensamhet, även om digitaliseringen även kan bidra till bättre samhörighet. För den äldre generationen kan dessa förändringar leda till en snabbare försämring av hälsan och minskad självständighet²⁴, brist på hjälp med omsorgsbehov samt ökad fattigdom och social utestängning²⁵. Alla dessa problem kräver lämpliga politiska åtgärder.

²³ Rådets slutsatser av den 2 december 2024 om att säkerställa balans mellan arbete och privatliv och jämställdhet för alla generationer mot bakgrund av demografiska utmaningar (16065/24), s. 10.

²⁴ Sylke, V. m.fl. (2024), *Loneliness in Europe: Determinants, Risks and Interventions* (inte översatt till svenska), Population Economics, Cham, Springer. ISSN 1431-6978, <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-66582-0>.

²⁵ Mahoney, J. m.fl. (2024), *Measuring social connectedness in OECD countries: A scoping review* (inte översatt till svenska), OECD Papers on Well-being and Inequalities, nr 28, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/f758bd20-en>.

25. En aktiv arbetsmarknadspolitik i linje med den nyligen föreslagna övergripande strategin *Kompetensunionen*²⁶ och *Handlingsplanen för arbetskrafts- och kompetensbrist i EU*²⁷ bör bidra till ökad arbetsmarknadsintegration och bättre förmåga att behålla anställda samt till att underlätta övergången mellan arbeten, så att potentialen, erfarenheterna och kunskaperna hos befolkningen i arbetsför ålder, inbegripet äldre arbetstagare, utnyttjas fullt ut. Dessutom kan förbättrad tillgång till skräddarsydd kompetensutveckling och omskolning, erkännande av kompetens tillsammans med arbetstillfällen av god kvalitet samt flexiblare och mer anpassade arbetsplatser ha en positiv inverkan på äldre personers beslut att förbli ekonomiskt aktiva. Arbetsmarknadsparternas roll och oberoende bör respekteras i detta avseende.
26. Europeiska kommissionen har åtagit sig att utarbeta en *strategi för rättvisa mellan generationerna* i syfte att kartlägga hur kommunikationen mellan generationerna kan stärkas och för att säkerställa att såväl nuvarande som framtida generationers intressen respekteras i all politik och lagstiftning²⁸.
27. Äldre personers bidrag bör särskilt värdesättas på arbetsplatsen, där de kan främja dynamik, innovation och samarbete mellan generationerna genom ömsesidigt lärande, kunskapsutbyte och olika synsätt, i familjer, där de frivilligt kan ge informell långvarig omsorg som komplement till formell omsorg samt hjälpa unga föräldrar med omsorgsansvaret, och i samhället och lokala samhällsgrupper, där de kan överbrygga generationsklyftor genom att föra vidare kultur, värden och sociala normer till yngre generationer, främja empati och ömsesidig förståelse samt ett mer sammanhållet och inkluderande samhälle.

²⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *Kompetensunionen*, COM(2025) 90 final, Bryssel, 5.3.2025.

²⁷ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *Arbetskrafts- och kompetensbrist i EU: en handlingsplan* COM(2024) 131 final, Bryssel, 20.3.2024.

²⁸ Uppdragsbeskrivning från kommissionens ordförande Ursula von der Leyen till Glenn Micallef, kommissionär med ansvar för rättvisa mellan generationerna, ungdomsfrågor, kultur och idrott, Bryssel den 1 december 2024.

28. Resultatet av de diskussioner som inleddes under det polska ordförandeskapet i olika forum (ministerkonferensen i Gdańsk, rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) och det informella mötet i kommittén för socialt skydd) har visat att det effektivaste sättet att ta itu med utmaningar när det gäller att frigöra äldre personers ekonomiska potential är genom ett omfattande åtgärds paket. Detta paket bör innehålla särskilda politiska åtgärder och ta hänsyn till det nationella sammanhanget. Viktiga områden kan innefatta uppmuntrande av frivillig förlängning av yrkeslivet, främjande av flexibla arbetsformer och anpassade arbetsplatser och arbetsvillkor, åtgärder mot diskriminering, riktad och inkluderande utbildning, förebyggande hälso- och sjukvårdspolitik, riktad stöd från offentliga arbetsförmedlingar, arbetsmarknadsparternas verksamhet, företagens strategier och praxis, förbättring av omsorgstjänsterna och tjänsterna inom långvarig vård och omsorg samt åldershantering och förebyggande hälsovård på arbetsplatsen. Dessutom behövs en attitydförändring för att främja samhällets erkännande av äldre personers värdefulla bidrag till ekonomin.
29. Medlemsstaternas och unionens respektive befogenheter enligt avdelningarna IX och X i EUF-fördraget samt subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och det pågående arbetet med att se över den europeiska pelaren för sociala rättigheter under 2025²⁹.

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA OCH EUROPEISKA KOMMISSIONEN att i enlighet med sina respektive befogenheter

30. I den kommande handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter överväga hur man på ett effektivt sätt kan främja en politik för aktivt åldrande som uppmuntrar äldre européer att frivilligt förlänga sitt arbetsliv samt främja möjligheter till ekonomisk tillväxt och skapande av arbetstillfällen till följd av utvecklingen av den s.k. silverekonomin. Detta skulle kunna bidra till att förbättra de offentliga finansernas effektivitet och hållbarhet, åtgärda bristen på arbetskraft och stärka EU:s konkurrenskraft, säkerställa det sociala skyddets tillräcklighet samt främja rättvisa och solidaritet mellan generationerna.

²⁹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om den europeiska pelaren för sociala rättigheter, Europeiska kommissionen, Bryssel, 4.3.2021, COM(2021) 102 final, s. 41.

31. Bekämpa ålderism och negativa stereotyper inom alla samhällsområden när det gäller äldre personer i allmänhet och äldre arbetstagare i synnerhet genom att öka medvetenheten om vikten och mervärdet av äldre personers aktiva deltagande i det ekonomiska livet, familjelivet och samhällslivet. I detta ingår också att främja positiva uppfattningar bland äldre personer om deras roll i ekonomin och samhället, med särskild tonvikt på fördelarna med att de förlänger sitt arbetsliv och engagerar sig i gemenskapsinitiativ. Politiska åtgärder i denna riktning bör ta hänsyn till de inbördes skillnaderna mellan äldre personer som grupp.
32. Ta itu med de utmaningar som äldre kvinnor står inför och främja politiska åtgärder som säkerställer möjligheter till och stöd för äldre kvinnors aktiva arbetskraftsdeltagande, karriärutveckling, livsinkomster och pensionsinkomster. Åtgärderna bör särskilt beakta kvinnors oproportionerliga andel av omsorgsansvaret och främja en jämlik fördelning av omsorgsansvaret mellan kvinnor och män.
33. Stärka insatserna för att främja ett hälsosamt och aktivt åldrande med beaktande av effekterna av en hälsosam livsstil, fritidsaktiviteter och sociala band när det gäller att bibehålla självständigheten, välbefinnandet och värdigheten under ålderdomen. Förebyggande åtgärder bör vidtas så långt i förväg som möjligt och under hela åldrandeprocessen, särskilt genom att nå ut till dem som är mest utsatta.
34. I de kommande gemensamma sysselsättningsrapporterna och i andra relevanta dokument lyfta fram åtgärder som syftar till att uppmuntra äldre personer att vara yrkesverksamma eller ekonomiskt aktiva längre.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT GÖRA
FÖLJANDE:

35. Ta vederbörlig hänsyn till vikten av att upprätthålla och förlänga äldre personers frivilliga ekonomiska aktivitet och, vid behov, överväga att anta särskilda mål för äldre personers ekonomiska aktivitet, med beaktande av deras relativa utgångslägen och nationella förhållanden.
36. Främja äldre personers frivilliga förlängning av sitt ekonomiska och sociala deltagande genom social dialog och omfattande åtgärds paket som integrerar åtgärder inom viktiga politikområden, inbegripet socialt deltagande, sysselsättning, arbetsmiljö, kompetens, arbetsvillkor, balans mellan arbete och privatliv, lika möjligheter, utbildning och livslångt lärande, entreprenörskap, digital och AI-baserad teknik, hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg samt socialt skydd. Dessutom uppmanas medlemsstaterna att utforma relevant politik med noggrant beaktande av de särskilda behoven hos äldre personer, inbegripet äldre med funktionsnedsättning, och att säkerställa tillgänglighet i fråga om psykiska, intellektuella – både kognitiva och sensoriska – fysiska och organisatoriska aspekter. Individuella omständigheter bör beaktas, så att systemet för att uppmuntra till frivillig förlängning av arbetslivet tar hänsyn till de olika behoven, önskemålen och förmågorna hos äldre personer, inbegripet medlemmar av olika yrkesgrupper, med särskilt fokus på kroppsarbetare och de som arbetar under ansträngande eller krävande förhållanden eller inom sektorer som är på tillbakagång eller under omvandling.
37. Främja digital kompetens, digitala färdigheter och digital delaktighet samt säkerställa att den digitala omställningen gynnar alla medborgare, med särskilt fokus på äldre personers behov. En medborgarinriktad strategi, i form av användarvänlig och hinderfri utformning som tillgodoser äldre personers behov, är avgörande för att motverka digital utestängning, minska den digitala klyftan och motverka problemet med låg utnyttjandegrad bland de som potentiellt skulle kunna gynnas, särskilt äldre personer.

38. Där så är möjligt integrera tillhandahållandet av stödtjänster på alla nivåer och inom alla sektorer av den offentliga förvaltningen och lokala myndigheter samt bland arbetsmarknadens parter och andra relevanta icke-statliga enheter, samtidigt som man stärker det offentlig-privata samarbetet, så att det på ett effektivt sätt gynnar äldre personer i fråga om behov, skyndsamhet, smidighet och selektivitet. Utveckla en dialog med berörda parter om omfattande åtgärds paket och integrerat tillhandahållande genom att upprätta nära partnerskap med fackföreningar, arbetsgivare, företagsorganisationer och relevanta organisationer inom det civila samhället i varje skede av utarbetandet, antagandet och genomförandet av de politiska åtgärderna.
39. I samarbete med arbetsmarknadens parter främja hanteringen av åldersfrågor hos personalen vad gäller arbetsgivare och arbetstagare, bland annat genom att öka deras medvetenhet om fördelarna med en livscykelstrategi för att anställa, utbilda, behålla och återintegrera arbetstagare samt på bästa möjliga sätt ta vara på äldre personers potential, bland annat genom att uppmuntra dessa att dela med sig av sin entreprenörs- och yrkeskompetens till de yngre generationerna. Uppmuntra arbetsgivare att utnyttja potentialen hos äldre arbetssökande och personer som står utanför arbetskraften. Det bör erkännas att det är både genomförbart och fördelaktigt att investera i omskolning och fortbildning, arbetsplatsanpassningar samt hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, som är anpassad till äldre arbetstagares behov.
40. I samarbete med arbetsmarknadens parter intensifiera insatserna för att införa lösningar som syftar till att uppmuntra äldre personer att frivilligt stanna kvar på arbetsmarknaden, även efter att ha uppnått pensionsåldern, i linje med de relevanta landsspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen, bland annat genom att när så är lämpligt avråda från förtida pensionering, införa effektiva incitament för att frivilligt förlänga arbetslivet, göra det möjligt att kombinera pensionsförmåner med inkomst från arbete och främja flexibla pensionssystem.

41. Uppmuntra utbyte av bästa praxis, bland annat i högnivågruppen för icke-diskriminering, jämlikhet och mångfald, i syfte att främja effektivare nationella åtgärder, inbegripet strategier och handlingsplaner, för att ta itu med centrala utmaningar för jämlikhet i fråga om ålder.
42. I enlighet med nationell administrativ praxis vidta lämpliga åtgärder för att främja insamlingen av jämlikhetsdata, inbegripet data uppdelade efter kön och ålder, för att bättre identifiera och ta itu med åldersbaserad ojämlikhet och åldersdiskriminering.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UPPMANAR SYSSELSÄTTNINGSKOMMITTÉN OCH KOMMITTÉN FÖR SOCIALT SKYDD ATT GÖRA FÖLJANDE:

43. Med utgångspunkt i deras breda erfarenhet på detta område stödja utbytet av bästa praxis när det gäller uppskattning och utnyttjande av äldre personers ekonomiska och sociala potential samt reflektera över resultaten inom ramen för befintliga diskussioner, befintlig rapportering och befintligt ömsesidigt lärande.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UPPMANAR EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT GÖRA FÖLJANDE:

44. Beakta äldre personers ekonomiska och sociala potential, med fokus på strategiska perspektiv såsom förväntad livslängd, socioekonomisk ojämlikhet, inbegripet pensionsgap, hälsotillstånd, ny möjliggörande och tillgänglig teknik samt förändringar på arbetsmarknaden. Även uppfattningen om ett åldrande samhälle bör beaktas, med fokus inte enbart på kostnader och utmaningar, utan även på potentiella fördelar.
45. Tillhandahålla former för informationsutbyte och möjligheter till lärande om metoder som kan göra det möjligt för äldre personer att stanna kvar på arbetsmarknaden, främja en åldersinkluderande arbetskraft, främja entreprenörskap, inbegripet socialt entreprenörskap, och uppmuntra till fortsatt arbete efter pensionsåldern samt tillhandahålla verksamhet som syftar till att uppmuntra social aktivitet och motverka ensamhet, som faktorer till stöd för ett aktivt och hälsosamt åldrande samt tillgång till tjänster inom långvarig vård och omsorg av hög kvalitet.

46. Bekämpa stereotyper och främja den positiva bilden av ett längre liv i sina relevanta kampanjer för att öka medvetenheten. Uppmuntra EU-medborgarna att förbereda sig för ett längre liv genom att bygga upp livskunskap i syfte att hjälpa dem att förbereda sin framtid.
47. Stärka åtgärderna för och öka medvetenheten om ett hälsosamt och aktivt åldrande, inte bara bland äldre personer utan även i hela samhället, arbetstillfällen av god kvalitet, rättvisa och anständiga arbetsvillkor under människors arbetsliv, inbegripet effekterna av en hälsosam livsstil, balans mellan arbete och fritid för både kvinnor och män, aktiviteter utanför jobbet och sociala band när det gäller att bibehålla ett värdigt och självständigt liv under ålderdomen, med beaktande av olika aspekter av livet och med bekämpning av ålderism, inbegripet all diskriminering av äldre personer när det gäller att få tillgång till sina rättigheter och säkerställa fullt deltagande i det sociala, kulturella, politiska och ekonomiska livet.
48. Säkerställa att särskilt fokus i det kommande övergripande arbetet med strategin för rättvisa mellan generationerna även ägnas åt den äldre generationens behov och intressen, särskilt när det gäller äldre personers ekonomiska och sociala aktivering, och överväga möjliga initiativ för äldre européer i syfte att göra det möjligt för dem att delta fullt ut i samhället och ekonomin och främja ökad solidaritet och ökat engagemang.
49. Stödja tillräcklig EU-finansiering inom ramen för den fleråriga budgetramens befintliga finansiella medel för att göra det möjligt för äldre personer att utveckla färdigheter som gör att de kan anpassa sig till moderna arbetsmarknader och tekniska förändringar, för att främja åldersvänliga och tillgängliga arbetsplatser samt en åldersinkluderande arbetskraft, samtidigt som man genomför initiativ som gör det möjligt för äldre personer att bidra till ekonomin och samhället.
50. Fortsätta att övervaka och stödja ett effektivt genomförande av relevant EU-lagstiftning och arbeta vidare för att förbättra lagstiftningen mot diskriminering, bland annat när det gäller diskriminering av äldre och personer med funktionsnedsättning.

Hänvisningar

EU-lagstiftning

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97.

Rådets direktiv (EU) 2024/1499 av den 7 maj 2024 om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av personer oavsett ras eller etniskt ursprung, likabehandling i fråga om anställning och yrke oavsett personers religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning, likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster och om ändring av direktiven 2000/43/EG och 2004/113/EG.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU.

Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling.

Rådets beslut (EU) 2024/3134 av den 2 december 2024 om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik.

Europeiska rådet

Strategisk agenda 2024–2029, bilaga I till Europeiska rådets slutsatser av den 27 juni 2024 (EUCO 15/24).

Rådet

Rådets rekommendation av den 8 december 2022 om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet (2022/C 476/01).

Rådets slutsatser av den 2 december 2024 om arbetskrafts- och kompetensbrist i EU: mobilisering av outnyttjad arbetskraftspotential i Europeiska unionen (16556/24).

Rådets slutsatser av den 2 december 2024 om att säkerställa balans mellan arbete och privatliv och jämställdhet för alla generationer mot bakgrund av demografiska utmaningar (16065/24).

Rådets slutsatser av den 20 juni 2024 om pensionernas tillräcklighet (11398/24).

Rådets slutsatser av den 14 maj 2024 om utmaningar för den finanspolitiska hållbarheten till följd av en åldrande befolkning (9160/24).

Rådets slutsatser av den 12 mars 2021 om integrering av åldrande i offentlig politik (6976/21).

Rådets slutsatser av den 12 oktober 2020 om mänskliga rättigheter, deltagande och välbefinnande för äldre personer i den digitala tidsåldern (11717/20 REV2).

Europeiska kommissionen

En färdplan för kvinnors rättigheter (kommissionens referens: COM(2025) 97 final).

Kompetensunionen (kommissionens referens: COM(2025) 90 final).

Arbetskrafts- och kompetensbrist i EU: en handlingsplan (kommissionens referens: COM(2024) 131 final).

Befolkningsutvecklingen i Europa: en verktygslåda med åtgärder (kommissionens referens: COM(2023) 577 final).

Utnyttja talangen i Europas regioner (kommissionens referens: COM(2023) 32 final).

Europeisk strategi för vård och omsorg (kommissionens referens: COM(2022) 440 final).

EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2021–2027

Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen i ett föränderligt arbetsliv (kommissionens referens: COM(2021) 323 final).

Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter (kommissionens referens: COM(2021) 102 final).

En jämlikhetsunion: EU: strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030 (kommissionens referens: COM(2021) 101 final).

Grönbok om åldrande: *Främja solidaritet och ansvar mellan generationerna* (kommissionens referens: COM(2021) 50 final).

Uppdragsbeskrivning från kommissionens ordförande Ursula von der Leyen till Glenn Micallef, kommissionär med ansvar för rättvisa mellan generationerna, ungdomsfrågor, kultur och idrott, Bryssel, 1 december 2024.

Europaparlamentet

Europaparlamentets resolution av den 7 juli 2021 om den gamla kontinentens åldrande – möjligheter och utmaningar i samband med politiken för åldrande efter 2020 (2022/C 99/13).

Europaparlamentets resolution av den 19 januari 2017 om en europeisk pelare för sociala rättigheter (2018/C 242/05).

Europaparlamentets resolution av den 16 februari 2011 om ”Med sikte på tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga pensionssystem i EU” (2012/C 188 E/03).

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK:s yttrande: *Äldre i sysselsättning – systemrelaterade faktorer vid valet att arbeta längre* (SOC/817- EESC- 2024), 26 februari 2025.

EESK:s yttrande: *Stärkt solidaritet mellan generationerna i EU – i riktning mot en övergripande EU-strategi*, (EUT C, C/2024/6869), 28 november 2024.

EESK:s yttrande: *Demografins inverkan på det sociala Europa*, SOC 796, 18 september 2024.

EESK:s yttrande: *En europeisk strategi för äldre* (2023/C 349/06), 12 juli 2023.

EESK:s yttrande: *Vitbok – En agenda för tillräckliga, trygga och långsiktigt bärkraftiga pensioner*

i)(2012/C 299/21) 12 juli 2012.

Förenta nationerna

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, antagen den 13 december 2006.

Resolution från FN:s generalförsamling av den 25 september 2015 ”Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling” (A/RES/70/1).

FN:s resolution 1: Politisk förklaring och den internationella handlingsplanen om åldrande från Madrid, 2002, (A/CONF.197/9)

ILO:s rekommendation om äldre arbetstagare, 1980 (nr 162), Genève, 66:e ILC-mötet (23 juni 1980)

Övrigt (rapporter, arbetsdokument)

Europeiska kommissionen: generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor, dokument med slutsatser från högnivågruppen om icke-diskriminering, jämlikhet och mångfald: *Age equality and non-discrimination on the grounds of age* (inte översatt till svenska). Europeiska unionens publikationsbyrå, 2024.

Europeiska kommissionen: GD Rättsliga frågor och konsumentfrågor, 2025 *Report on Gender Equality in the EU* (inte översatt till svenska), 7 mars 2025, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2025.

Europeiska kommissionen: generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering och kommittén för socialt skydd: *The 2024 Pension Adequacy Report – Current and future income adequacy in old age in the EU* (inte översatt till svenska). Volym 1, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2024.

Europeiska kommissionen: generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering och kommittén för socialt skydd: Årsrapporten för 2024 från kommittén för socialt skydd: *Review of the Social Protection Performance Monitor (SPPM) and developments in social protection policies – Key social challenges and key messages* (inte översatt till svenska). Europeiska unionens publikationsbyrå, 2024.

Europeiska kommissionen: generalsekretariatet: *The impact of demographic change – in a changing environment* (inte översatt till svenska). Europeiska unionens publikationsbyrå, 2023.

Population Structure and Ageing: Statistics Explained, Eurostat, februari 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing.

Eiffe, F.F. m.fl. (2024), *Keeping older workers engaged: Policies, practices and mechanisms* (inte översatt till svenska), Eurofound's arbetsdokument WPEF24030, <https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/2024-02/wpef24030.pdf>.

Mahoney, J. m.fl. (2024), *Measuring social connectedness in OECD countries: A scoping review* (inte översatt till svenska), OECD Papers on Well-being and Inequalities, nr 28, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/f758bd20-en>.

Sylke, V. m.fl. (2024), *Loneliness in Europe: Determinants, Risks and Interventions* (inte översatt till svenska), Population Economics, Cham, Springer. ISSN 1431-6978, <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-66582-0>.

Barometer 2023: Empowering older people in the labour market for sustainable and quality working lives (inte översatt till svenska), AGE Platform, 2023, https://www.age-platform.eu/content/uploads/2023/11/AGE-Barometer-2023_vf_EN.pdf.

Ageing with social rights: AGE contribution to the consultation on social Europe (inte översatt till svenska), AGE Platform, november 2020, <https://www.age-platform.eu/ageing-with-social-rights-age-contribution-to-the-consultation-on-social-europe/>.

International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (andra upplagan), 2015, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/B9780080970868340417>.
